

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ วันพระ เห็นไหม วันพระพวกเราทำบุญกุศล นี่พระพุทธเจ้าเมตตามาก รู้เลยว่าคนเรามันจะล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน? อย่างเช่นลูกเรา เราจะเลี้ยงลูกเราแต่ละคน กว่ามันจะโตขึ้นมามันจะล้มลุกคลุกคลาน จะหัดเดิน จะมีการศึกษามา ชีวิตมนุษย์ก็เหมือนกัน ถ้ามีกิเลสอยู่เหมือนเด็กแดงๆ ทำอะไรก็ไม่เป็น พระพุทธเจ้าถึงให้มีวันพระ วันโกน วันวิสาขะ วันอะไร เพื่อจะให้ได้ทำบุญกุศลไป ให้รู้จักเก็บหอมรอบริบ ให้รู้จักหัวใจมันเย็นขึ้นมาได้

เหมือนเด็กมันหัดเดินเลย เด็กมันหัดเดินมันต้องเดินของมัน แต่เด็กมันยังดิ้นนะ เพราะมันเป็นธรรมชาติของชีวิต คนเราต้องเดินได้ จะล้มลุกคลุกคลานมันก็เดินได้ธรรมชาติของมัน แต่หัวใจถ้าไม่สนใจ คุณในโลกเรานี้ชาวพุทธมีกี่ล้านคน? ในศาสนามีกี่ล้านคน? เกิดในประเทศอันสมควร ประเทศอันสมควร ประเทศที่ไหนสมควรล่ะ? ประเทศอันสมควร นี่สังคมมีจริยธรรม ศีลธรรม คุณูปลามันอยู่ในน้ำ ถ้าน้ำมันสะอาด น้ำมันบริสุทธิ์ ปลาอยู่สุขสบายนะ ถ้าน้ำมันเป็นน้ำเสีย น้ำมันมีสารพิษ ปลาตายหมดคนะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราอยู่ในสังคม อยู่ในประเทศอันสมควร เห็นไหม เป็นสัมมาทิฐิ ปลาที่อยู่สบาย เวลาพระเราอยู่ในสังคมไทยเรา พระทำผิดนี่เขารู้นะ สังคมนี่เหมือนน้ำ พระทำผิดธรรมวินัย สังคมเขาคุ่ออกเลย เพราะอะไร? เพราะเราเป็นชาวพุทธ แต่เราไปอยู่น้ำใหม่"ง เราไปอยู่ทางยุโรป เราทำผิดเขาก็ไม่รู้หรือ เราไปอยู่น้ำที่มันไม่มีออกซิเจน เราหายใจไม่หายใจ มันอยู่ที่เราจะเอาตัวรอดได้หรือไม่ได้

ทีนี้ถ้าการเผยแผ่ คุณูปลาพระกัจจายนะ เห็นไหม ไปเผยแผ่ในชนบทประเทศ จะบวชพระก็ไม่ได้ นี่เพราะว่าพระไม่ครบ ๑๐ องค์ เวลาพระโสณะจะขอบวช รอนะ รอพระจะรู้คงค์มา รอพระจะมาเผยแผ่ กว่ารวบรวมพระได้บวชเป็นพระโสณะเป็นพระขึ้นมาได้ ถึงให้ไปขอพระองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะชนบทประเทศ ๕ องค์เขาให้บวชได้ แล้วเวลารองเท้าขึ้น

เดียว รองเท้าชั้นเดียว รองเท้าเวลาใส่ไป เวลาอยู่ในประเทศที่มันอุดมสมบูรณ์อย่างนั้นมันก็ใช้ได้ แต่ไปอยู่ในป่ามันใช้ไม่ได้

นี่ขอพรๆ เวลาเผยแผ่ไปเพราะอะไร? เพราะพระกัจจายนะเป็นพระอรหันต์ ถ้าเป็นพระอรหันต์มันมีจุดยืนไง นี่เด็ดตามความเป็นจริง ครูบาอาจารย์บอกเด็ดในธรรม เด็ดในธรรมตัวเองมีจุดยืนอยู่แล้วมันไม่ออกไปนอกกลุ่มนอกรทางหรือ ถ้าไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง นี่เสมอต้นเสมอปลาย ถ้าคนมันมีกิเลสอยู่มันไม่เสมอต้นเสมอปลายนะ เวลาความคิดไป ตรงว่าตัวเองมันมีจุดยืนก็ทำของเราไป แต่พอไปมันล้ำมันอะไร มันก็ไปบิดเบือนไง สิ่งที่ยึดเบือนคนเขาจะเสียผลประโยชน์นะ

แต่ถ้ามันเป็นเด็ดโดยธรรมนะ มันเริ่มต้นโดยธรรม ฐานอันนี้มันเป็นสัจจะความจริง ถ้าสัจจะความจริงมันสร้างมาจากไหนล่ะ? เวลาพระไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะถามว่า “ใครทรมานมา? ใครทรมานมา?”

คำว่า “ทรมาน” เหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้เนี่ย เช่นวันพระวันโกนให้เราได้ทำบุญกุศล เหมือนที่ที่เราสะสมบุญกุศลขึ้นมา หนึ่งเข้าไปใกล้ชีวิตที่เป็นบัณฑิต ถ้าเข้าไปใกล้ชีวิตที่เป็นบัณฑิตมันจะชักนำไปสิ่งที่ดี เห็นไหม นี่ไปวัดไปวา อารามเป็นที่อยู่ของผู้มีศีล อารามเป็นที่อยู่ของผู้มีบุญกุศล เราไปฟังธรรมมันชักนำให้เราเข้าไป เหมือนเด็กฝึกหัดเดินเลย เด็กฝึกเดินมันก็ต้องเดินของมันใช่ไหม? แต่เด็กฝึกเดินมันใช้เท้าของมันฝึกเดินใช่ไหม? แต่หัวใจมันจะมีปัญญาของมัน มันต้องได้รับการฟัง

นี่การฟังธรรม เห็นไหม สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่เคยได้ยินได้ฟังแล้วดอกย้ำให้มันมันคงขึ้นมา จิตใจที่ผ่องแผ้วเพราะอะไร? เพราะมันฟังธรรมนี้มันเข้าใจ ชีวิตนี้เป็นอย่างไร ทำไมเราตื่นไปกับโลกเขา บัจจัยเครื่องอาศัย ฟังว่าบัจจัยเครื่องอาศัยมันเป็นสมบัติรอง สมบัติรองคือว่ามันใช้อาศัยใช้สอยในชีวิตเท่านั้นแหละ แต่สัจจะความจริงนี้ใช้สอยในชีวิต ทุกคนก็อยากจะมีความสุข อยากจะมีความสุข ก็เข้าใจผิดใจ ว่าถ้าเรามีสมบัติสมบูรณ์อย่างนั้น เรามีสิ่งใดๆ สมบูรณ์แล้วเราจะมีความสุข

ดูในโลกนี้สิ เศรษฐี มหาเศรษฐี นี่เขาไปเที่ยวอวกาศกันก็พันล้านก็หมื่นล้านเขาไปเที่ยวอวกาศกัน เขาไปสิ่งที่ไม่มี เพราะอะไร? เพราะเขาขาดแคลนไง นี่ในโลกนี้ไปมาทั่วแล้ว เพราะเขามีสมบัติของเขา แล้วมันมีความสุขมาจากไหนล่ะ? ขอให้ได้เที่ยวอวกาศ ขอให้ไปเที่ยว

สวรรค์ดี สวรรค์คนรักซื้อไม่ได้นะ สิ่งนี้ซื้อไม่ได้เกิดจากบุญกุศล ถ้าบุญกุศล นี่ปัจจัยเครื่องอาศัย เป็นสมบัติรอง แต่เราไปเห็นสมบัติรองเป็นสมบัติจริงกัน แต่มันไม่ปฏิเสธนะ

ถ้าพูดอย่างนี้ ด้วยทฤษฎีมานะก็บอกอย่างนั้นพระก็ไม่ต้องฉันข้าว พระไม่ต้องทำอะไรเลย ก็อยู่บนอนจมให้มันตายไปเลยอย่างนั้นแหละ นี่ก็เลสมันคิดอย่างนั้นแหละ ไม่ใช่หรือ เราเกิดมาในโลก เราเกิดมาโดยกรรม เรามีร่างกาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดมาเป็นลูกของพระเจ้าสุทโธทนะ ก็เป็นมนุษย์ มันก็ต้องใช้อาศัยไป สิ่งที่เกิดมาแล้ว สิ่งที่เราอาศัยเราก็อาศัย เช่น เราอยู่ในบ้านเรา เรามีบ้านมีเรือนแล้วเราก็รักษาบ้านเรือนของเราไป เราทำความสะอาดบ้านเรือนของเราไป เรารักษาบ้านเราไปเพราะเราจะอาศัยบ้านเราไปจนกว่าสิ้นชีวิต

นี่เราเกิดขึ้นมาแล้วก็มีร่างกาย มีร่างกายเกิดขึ้นมาแล้วเราก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็หาอยู่หากินไปตามธรรมชาติของเขา แต่ความสุขจริงๆ ในศาสนามันเป็นความสุขของใจ คำว่า ความพอใจ ความพอใจ ถ้ามันได้สมบัติมันก็ความพอใจเหมือนกัน ความเข้าใจ ความรู้แจ้งในหัวใจ มันเกิดมาจากไหนล่ะ? ก็เกิดมาจากการฝึกฝน ถ้าไม่มีการฝึกฝน สิ่งนี้มันเหมือนกับสินค้าที่เราไปซื้อเองได้เลย เราจะไปซื้อได้เลย ซื้อมรรค ผล ซื้อนิพพานเราซื้อได้หมดดี นี่มันซื้อไม่ได้ เพราะสิ่งที่ซื้อได้มันเป็นเครื่องอาศัย มันเป็นปัจจัย มันเป็นวัตถุ แต่สิ่งที่เป็นบุญกุศลก็ซื้อไม่ได้

การทำบุญ เราทำบุญโดยชาวพุทธเรา เราทำบุญโดยได้บุญ เราสละทิ้งลงแหว เราไม่ต้องการชื่อเสียง ไม่ต้องการเกียรติศักดิ์สิ่งใดๆ เลย สิ่งนี้จะเป็นบุญกุศลมหาศาลเลย เพราะอะไร? เพราะว่าเราทำแล้วแล้วกันไป แต่ถ้าเราทำโดยหวังลาภสักการะ ทำบุญแล้วจะต้องให้คนเข้าใจนะ ต้องขึ้นป้ายโฆษณานะ ขึ้นป้ายแล้วนี้เขาไม่มาทางนี้ เขาไปอีกถนนหนึ่งเราก็ต้องย้ายป้ายของเราไป อยากจะให้เขาเห็น อยากจะให้เขารู้ เลยเป็นความทุกข์ ทำบุญแล้วก็ไปแบกว่าทำไมเขาไม่รู้ ทำไมเราไม่ได้บุญ

นี่โลกเป็นอย่างนี้ นี่ทำบุญมหาศาลเลยทำไมทุกข์ยาก ทำบุญทุกวันเลย ตักบาตรทุกวันเลย ทำไมมันทุกข์มันยาก เพราะอะไร? เพราะกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันไปหวังข้างนอกใจ แต่ถ้าย้อนกลับมาที่ตักบาตรมีบุญกุศลมากเลย เข้าขึ้นมาก็ได้หุงข้าว หุงหาอาหาร นี่มันก็คิดถึงเรื่องพระเรื่องเจ้า มันก็คิดถึงเรื่องศีลเรื่องธรรม พระเจ้าศีลธรรมได้อย่างไร? พระเจ้าก็พุทโธโง่ พุทโธก็คิดถึงหัวใจเรา ถ้าเราไม่มีการกระทำ เราจะฝึใจให้เราเย็นขึ้นมาได้ไหม? นี่จะให้เด็กมันหัดเดินได้ไหม?

นี่เราฝึกฝน เห็นไหม ถ้าเราฝึกของเรา เราหุงหาอาหารของเรา เราบรรจุทำอาหารของเรา เราใส่บาตรของเรา นี่หัวใจมันก็อยู่กับใจเรา อยู่กับเรา ไม่ไปอยู่กับเครื่องอาศัย เครื่องอาศัยจากภายนอกเราไปหาวัตถุต่างๆ บังคับเครื่องอาศัย เราไปมีเครื่องยนต์กลไก อยากจะได้เพื่อความสะดวก อยากจะแสวงหาเราต้องวิ่งกันไปตลอดเลย แต่ถ้าเราทำบุญกุศลมันจะย้อนกลับเข้ามาที่ใจ เพราะใจมันเป็นตัวปรารถนา ใจมันเป็นตัวต้องการ มันย้อนกลับมานี้มันย้อนกลับมาจากที่ใจ แล้วถ้าทำไปบ่อยครั้งเข้าๆ จนมันเป็นความเคยชิน ทำบ่อยครั้งเข้า แล้วเราจะไปทำอยู่ทำไม?

ถ้าเราไปทำอยู่ เราต้องออกบวชชะ เราออกประพฤติปฏิบัติชะ สิ่งนี้ก็ไม่ต้องทำ ถ้าออกประพฤติปฏิบัติ นี่สังคมที่ว่าปลาอยู่ในน้ำ มันอยู่ได้ เพราะอะไร? เพราะมันมีน้ำ ปลากระโดดลงไปในน้ำ มันก็มีอาหารของมันในน้ำใช่ไหม? ถ้าเราบวชเข้าไป ภิกษุ ภิกษุณี เราก็มีโอกาสของเราแล้ว เราก็ดำรงชีวิตของเราได้แล้ว เราก็ไม่ต้องมาหุงมาหาอยู่อย่างนี้ทุกวันๆ นี่มันก็ละเอียดเข้ามาๆ มันก็ย้อนกลับมาชีวิตของเรา แล้วชีวิตนี่คืออะไรล่ะ?

ชีวิตนี้ การดำรงชีวิต ชีวิตนี่คือพลังงานอันหนึ่ง ชีวิตคือตัวจิต ตัวจิตที่มันยังดำรงในใ่อุ่น มันเป็นกาลเวลาเคลื่อนไป ชีวิตมีเท่านี้ แล้วเราไปตื่นอะไรกับเขา ตื่นไปกับโลก ชีวิตหมดไปวันหนึ่งๆ ชีวิตเราหมดไปวันหนึ่งๆ นะ เราฆ่าเวลา เราฆ่าโอกาสของเรา น่าสลดสังเวช สลดสังเวชที่โอกาสของเรามีเท่านั้นนะ คุณคนเราเกิดมา ๑๐๐ ปีก็ตาย แล้วถ้าเกิดมา ๑๐๐ ปีตายแล้วตายแล้วได้อะไรกันไป ถ้าทำบุญกุศลก็ได้อมิส คือสิ่งที่บุญกุศลไปเกิดนรก สวรรค์ แต่ถ้าเป็นภวานามยปัญญา มันข้ามจากดีและชั่ว ข้ามจากดีและชั่วใครเป็นคนทำให้ล่ะ? ไม่มีใครทำให้ได้เลย เราต้องทำของเราเอง แล้วเวลาใน ๑๐๐ ปีทำไมเราเพลิดเพลิดอยู่ล่ะ?

นี่การผัดวันประกันพรุ่งเป็นการทำลายโอกาสของตัวมหาศาลเลย นี่เป็นโทษของเรา โทษของเรา ทำไมเราไม่คิดล่ะ? แต่เวลาเราออกประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม เดินจงกรมทั้งวันเลยไม่เห็นสงบสักที มันมีความสุข มันมีความสุขหงายหงอย ทำไมเราทำของเราไม่ได้ เพราะอะไร? เพราะกิเลสมันขัดขวางใจ เพราะความพอใจของเราความไม่พอใจของเรา มันขัดขวาง มันค้าน สัจจะความจริงไปไม่ได้หรอก เพราะพระอาทิตย์ขึ้นในอากาศมันต้องร้อน เพราะมันได้รับพลังงานของดวงอาทิตย์ ถ้าดวงอาทิตย์ตกไป อากาศมันต้องเย็น คุณดูอย่างที่ว่าเวลาเกิดต่างทวีป เขาไม่มีแดด เขาไม่มีอะไร เขายังแสวงหาสิ่งนี้เลย

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเวลามันเกิดขึ้น ในเมื่อมันมีความเพียรอยู่ มันเป็นความสงบของใจ เป็นไปไม่ได้เลย มันเป็นไปไม่ได้ แต่เพราะเราไปกังวล เพราะเราไปวิตกกังวล ความวิตกกังวล มันไปค้ำเขี่ย เหมือนกับพระอาทิตย์ขึ้นมาแล้วเราก็ไม่สนใจเลย ตากแดดจนหนังจะเป็นมะเร็ง แล้วนะ มันยังบอกไม่ร้อนๆ เพราะอะไร? เพราะใจมันส่งไปที่อื่นไง เราตากแดด คูณเวลาเราตากแดด หรือว่าเราอยู่ในสถานที่อากาศมันไม่มีความพอใจ แต่ใจเรามันทุกข์มากกว่านั้น ใจเรามันคิดไปเรื่องทางอื่นไง มันจะไม่รับสิ่งนี้เลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเดินจงกรมสักแต่ว่าเดินจงกรม นั่งสมาธิสักแต่ว่านั่งสมาธิ แต่ใจมันคิดไปร้อยแปด มันไม่อยู่กับในปัจจุบัน แล้วมันจะรับรู้ได้อย่างไรว่าพระอาทิตย์ขึ้นแล้ว นี่ผิวหนังเราโดนแสงแดดมันร้อนแล้ว เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เพราะจิตมันส่งออกไปข้างนอก จิตมันไม่อยู่กับตัว มันเป็นเรื่องของกิเลส คัดค้านตัวเอง มันเป็นเรื่องกิเลสทำลายโอกาสของตัวเองไง ถ้ามันกลับมาปัจจุบันนี้ นี่ขณะเดินไปความรู้สึกของเท้ากระทบพื้น ความรู้สึกของตัวเองให้สติมันอยู่กับปัจจุบันนี้ จะคิดไปไหน จะคิดอย่างนี้ คิดมาตั้งแต่เกิดจนตาย จะคิดมาตลอดไปอย่างนี้เชียวหรือ? นี่มันก็มีสติสัมปชัญญะ กลับมา

ถ้ามันทำตามสัจจะความจริง อริยสัจจะ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณมันเป็น อริยสัจ มันเป็นความจริงเหนือสัจจะความจริงอีก เพราะมันเป็นอริยสัจ มันเป็นความจริง แต่เพราะกิเลสของเรามันเป็นสมมุติ มันเป็นเรื่องที่เป็นอดีตอนาคต มันเป็นการคาด เป็นการหมาย เป็นการวิตกกังวล สิ่งนี้มันเป็นสมมุติ มันเป็นตัวค้นหา มันเป็นตัวค้นหาความทะยานอยาก มันเป็นสมุทัย แล้วประพฤติกปฏิบัติด้วยสมุทัย มันจะเอาผลมาจากไหนล่ะ?

มันเป็นกิเลสค้นหาของเราคัดค้านของเราเอง มันเป็นตัวค้นหาความทะยานอยากของเรา ทำลายเราเอง แต่เราก็ว่าทำแล้วไม่ได้ผล ทำแล้วไม่ได้ผล กิเลสมันเข้าไปทำลายขณะที่เรา ประพฤติปฏิบัติ ใ้อสิ่งนี้มันเกิดมาจากไหนล่ะ? มันเกิดมาจากกิเลสของเรา ทีนี้เราทำไม่ได้ผล เพราะกิเลสของเรามันไม่ได้ผล อริยสัจมันเป็นความจริงอันหนึ่ง เราทำด้วยสติสัมปชัญญะขึ้นไป แล้วเราลองผิคลองดูของเราไป มันเป็นประสบการณ์ตรงของตัวเอง นี่สันทิฎฐิโก เราจะไปเห็น ศาสนา นี่สมาธิก็เป็นแบบนี้ ปัญญาเกิดก็เกิดอย่างนี้ เราจะรู้ของเราเอง ในหัวใจของเราเองอย่างนี้

แม้แต่พระสารีบุตรที่ว่าไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย ไม่เชื่อเพราะอะไร? ทำไมจะไม่เชื่อ ขณะที่พระสารีบุตรไปกับพระโมคคัลลานะ ไปเรียนกับสังยุตต์ โช! มันอกกัณหองนะ เพราะคนที่มีปัญญาเนะ นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ จนพระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะ สัตถุญากันเลย ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์เราต้องบอกกันนะ เพราะอะไร?

เพราะด้วยวุฒิภาวะของลูกศิษย์มันรู้ทันอาจารย์ มันว่าอาจารย์มันไม่มีกิน พออาจารย์ไม่มีกิน พอเวลาไปฟังอัสสชิ เห็นไหม “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” สาวไปหาเหตุ พระสารีบุตรเป็นพระโสดาบันขึ้นมาทันทีเลย ไปบอกพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะก็สำเร็จขึ้นมาทันทีเลย ไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝึกสอนตะล่อมฝึกสอนมา ไม่เชื่อได้อย่างไร? ไม่เชื่อไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำไม? ไม่เชื่อทำไมฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลามีปัญหาขึ้นมาทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องมาแก้ไข

สิ่งที่ขณะที่เราเป็นเด็กอ่อน เราพึ่งพาอาศัยพ่อแม่เรา เราต้องอาศัยพ่อแม่เรา พ่อแม่ให้ศึกษา ให้วิชาการ ให้ความรู้เรา ให้ชีวิตเรามา ทำไมจะไม่เคารพครูบาอาจารย์ แต่ถ้าเป็นสัจจะที่เราไปรู้อันจริง พ่อแม่เรารู้ของพ่อแม่เรา ความรู้ของเราก็คือความรู้ของเรา เราจะไปเอาความรู้ของพ่อแม่เราเป็นความรู้ของเราได้ไหม? ไม่ได้หรอก

นี่สิ่งที่พ่อแม่เรามีความรู้ ท่านเสียชีวิตไปความรู้ของท่านก็ติดตัวท่านไป แต่ท่านได้ถ่ายทอดไว้ให้เรา ท่านถ่ายทอดให้เรา ถ่ายทอดให้เรามันเป็นข่าว มันเป็นนิยาม ถ้าเราทำของเราขึ้นมาเป็นสัจจะความจริงของเราขึ้นมา นี่มันเป็นเรื่องของเราไหม? แล้วเราจะไปเชื่อพ่อแม่เราไหมว่าพ่อแม่เราพูดอย่างนี้จริงหรือไม่จริง? แต่ถ้าเราทำของเรา พิสูจน์ขึ้นมาในหัวใจเรา มันเป็นเรื่องของเรา เห็นไหม ถึงไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป พระสารีบุตรไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะว่ารู้อันจริงขึ้นมาจากหัวใจอันนั้นไง นี่ใครทรมาณมา ใครทรมาณมา?

นี่ก็เหมือนกัน ใจของเราก็ต้องค้นคว้าของเราขึ้นมา แล้วถ้ามันทำความสงบของใจขึ้นมา มันก็เป็นสันติภูมิจึง นี่ประสบการณ์ของชีวิต ประสบการณ์ของการประพฤติปฏิบัติ มันเป็นเรื่องของหัวใจ นี่ศาสนายูเครนนี้ที่เห็นธรรมๆ รู้จักธรรม ไม่ใช่ข่าวของธรรมใจ มันเป็นการประสบ เป็นการประสบของจิต จิตมันสัมผัส จิตมันรู้ของมันเอง รู้ของมันเองโดยการ

ประทับพระองค์นะ รู้ของมันเองด้วยมรรคญาณนะ รู้ของมันเองด้วยงานชอบ เพียรชอบ ความระลึกชอบ

ปฏิบัติกันจนเป็นจนตาย ปฏิบัติกันจนขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้ามันเป็นมิจฉาปฏิญญี มันเป็นความเห็นผิด มันปฏิบัติเพื่อโลก ปฏิบัติเพื่อประดับเกียรติ ปฏิบัติเพื่อเหรียญตรา ปฏิบัติเพื่อใบประกาศ ปฏิบัติเพื่อกิเลสทั้งหมดเลย แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะไม่ต้องการสิ่งใดเลย ครูบาอาจารย์ของเราอยู่โคนต้นไม้ อยู่ในป่าองค์เดียว ไม่มีใครรู้จัก ไม่มีใครสนใจ อยู่กับสัตว์ อยู่กับสิ่งสังขาร สัตว์ อยู่กับธรรมชาติ อยู่กับสัจจะความจริง มันจะรู้จริงเห็นจริงเพราะอะไร? เพราะไม่มีใครให้คำมั่น ไม่มีใครทอนค่าของมัน มันเป็นสัจจะความจริงของมันในหัวใจอันนั้น พิสูจน์พิจารณากันมาจนถึงที่สุด เห็นไหม

ถึงที่สุดนี้ธรรมอยู่ที่ใจ ธรรมอยู่ที่ใจ ธรรมอยู่ที่ไหน? ธรรมอยู่ที่ใจ ใจอันนั้นมันเป็นธรรมขึ้นมาแล้ว นี่ตำราเหมือนกับที่พระสารีบุตรไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ที่เราไม่ใช่ประมาทอย่างนั้น เพียงแต่เอามายกตัวอย่างให้เห็นว่าอันใดเป็นความจริง อันใดเป็นแผนที่เครื่องดำเนิน ทุกอย่างมีคุณค่าหมด เพียงแต่ว่าเริ่มใช้ประโยชน์ตั้งแต่ตอนไหน?

ถ้าเป็นเด็กขึ้นมาก็เชื่อฟังพ่อแม่ไปก่อน ถ้าเป็นเด็กไม่เชื่อฟังพ่อแม่เลย จะไม่มีวิชาการใดๆ เลย จะดำรงชีวิตตัวเองไม่ได้เลย เพราะอะไร? เพราะตัวเองไม่มีการศึกษา แล้วจะดำรงชีวิตได้อย่างไร? ก็ต้องอาศัยพ่อแม่ไปก่อน แต่พ่อแม่มันก็เป็นยุคคราวหนึ่งของพ่อแม่ เป็นสังคมอันหนึ่งใช่ไหม? สังคมเรามันซับซ้อนกว่า เราก็ต้องมีความฉลาดซับซ้อนกว่านั้น เห็นไหม แล้วเราก็จะสอนลูกเราไปอีก ถ้าเราใช้ชีวิตของเราถูกต้อง

นี่ก็เหมือนกัน ความเห็นหรือวิชาการต่างๆ มันมีประโยชน์ของมัน ไม่อย่างนั้นจะมีสุตมยปัญญาไปเพื่ออะไร? มีจินตมยปัญญาไปเพื่ออะไร? มีภาวนามยปัญญาไปเพื่ออะไร? เพราะเป็นปัญญาคนละชั้นคนละตอนกัน แต่ถ้าเรียนขึ้นมาแล้ว สุตมยปัญญาอันนี้ก็ปัญญาๆ ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาของโลกเขา เป็นปัญญาแผนที่เครื่องดำเนิน มันไม่ใช่ปัญญาชำระกิเลสเหมือนกับเรียนหมอ เรียนแต่ตำรามันไม่ได้หรอก มันต้องออกฝึกงาน แล้วมันต้องหัดงาน ออกรักษา แล้วมันจะรักษาคนไปเรื่อยๆ แล้วก็ต้องทำวิจัยค้นคว้าโรคใหม่ๆ ตลอดไปตลอดเวลา หมอก็ไม่อยู่กับที่หรอก

นี่ก็เหมือนกัน สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา แล้วถ้าฆ่ากิเลสได้มันดีกว่า
หมอ เพราะอะไร? เพราะไม่ต้องวิจัยอีก มันจบสิ้นกระบวนการแล้วจะเอาอะไรมาวิจัย มันไม่มี
ฐานที่ตั้งให้วิจัย ไม่มีสิ่งใดๆ เลย แต่มีอยู่เอวัง